

GELOVEN IS GEKKENWERK

1.

Eenmaal in de week kregen we op de Sint Gerardusschool bezoek van kapelaan van Asten. Hij kwam ons de katechismus uitleggen en overhoren. Van zijn lessen is mij vooral die over het kruisteken bijgebleven. Wij moesten ons als katholieken niet schamen om een kruisteken te maken en te bidden. Dat gold, zo legde hij uit, met name vóór en na het eten en dat gold in het bijzonder als je ging eten in een restaurant. Laat het daar maar zien, zo betoogde hij; aan de ongelovigen dat wij geloven en aan de protestanten, dat wij een kruisteken maken, zodat iedereen kan zien dat je katholiek bent. Niet dat we ooit in een restaurant kwamen, maar dat was even bijzaak. En hij deed ons voor hoe we het moesten doen: niet zomaar vluchtig wat vliegen weggagen, maar een groot en duidelijk kruisteken. Schaam je maar niet.

Kapelaan van Asten handelde geheel en al in de geest van de brief van Paulus die we straks gaan lezen. Trots zijn op het kruis. Het was in het begin van de jaren vijftig van de vorige eeuw. De katholieken schaamden zich inderdaad niet. Zo terugkijkend zou je kunnen zeggen, dat het kruis een krachtig symbool was voor een machtige kerk, die haar gezicht in de samenleving duidelijk liet zien en die het geloof verspreidde tot diep in de binnenlanden van Afrika. Eigenlijk kon je je nauwelijks voorstellen dat bij het kruis ook nog sprake zou kunnen zijn van enige pijn en lijden. Wij leerden trots te zijn op het kruis.

Paulus schrijft vele eeuwen eerder zijn brief aan de gemeente van Korinthe. Het blijkt een doorsnee-gemeente te zijn met al zijn mooie dingen en goede bedoelingen, maar natuurlijk ook met al zijn kleine ruzietjes en scheve ogen. Zo pronkt de één er mee, dat hij door Paulus persoonlijk is gedoopt en dus een échte christen is, een ander dat hij van Kefas is, en dus zo mogelijk nóg echter. Misschien wel zoiets als “Ik ben van Dominicus” tegenover “Ik ben van de Krijtberg”. Nou, daar gaat het dus niet om, zo schrijft Paulus. We hebben niets om trots op te zijn. We hebben alleen het kruis, en dat is een teken van mislukking. Dat is dus eerder iets om je over te schamen. Want geloven, dat is dwaasheid, met andere woorden: geloven is gekkenwerk.

Paulus schrijft niet alleen aan een christengemeente die aardig kan kibbelen. De christenen wonen ook nog eens in een stad, waar het Griekse denken hoogtij viert. En waar op de pleinen de mannen, ja natuurlijk weer vooral de mannen, er in een liefhebberij in hebben om te discussiëren over de fundamentele levensvragen en elkaar daarbij graag verrassen met klinkende wijsheden en spitsvondigheden. En er is een Joodse gemeente die vol trots verhaalt over de wonderen die god in de loop van de geschiedenis aan hen heeft gedaan. Zo zijn wij dus niet, schrijft Paulus. Woorden en wonderen zijn er genoeg. De Joden zien uit naar de komst van de Messias, die als een glorievolle verschijning het aanschijn zal vernieuwen. Wij willen bescheiden onze weg gaan in het spoor van een man die roemloos, als een misdadiger, aan het kruis is geslagen. Dat is voor hen een onverteerbare en dwaze gedachte. En dan hebben ze nog gelijk ook. Maar die dwaasheid, zo schrijft Paulus, is wijsheid in de ogen van de Eeuwige. Geloven, dat is de wereld op zijn kop.

2.

In de loop van jaren is deze gemeente me dierbaar geworden. Maar om nu te zeggen, dat ik er trots op ben, zo is het ook weer niet. Ik krijg, eerlijk gezegd, ook nauwelijks de kans. Voor heel wat mensen, die ik ontmoet, is geloven en naar de kerk gaan niet meer dan een jeugdherinnering en ze kijken me met enige verwondering aan, dat ik dat nog steeds doe. En in de ogen van hen die wel regelmatig ter kerke gaan is de Dominicus weer veel te vrijzinnig

en doen we hier allerlei dingen, die absoluut niet door de beugel kunnen en dan is het ook weer niet goed. Dus ik koester het goede van onze gemeente maar gewoon hier op zondagmorgen. Een stukje lezen uit de Schrift, een liedje zingen, woorden aangereikt krijgen die soms een week met me meetrokken en die me de weg door het leven wijzen.

Ik heb gaandeweg ervaren dat die weg eigenlijk twee tegenovergestelde kanten opwijst. Aan de ene kant zeggen de woorden iets over mijn mogelijkheden. Over wat ik met mijn leven kan en moet. Ze voeren me mee in een gevoel van dankbaarheid om alles wat ik zo maar heb gekregen en ze geven we me troost en bemoediging als het wat minder goed gaat. Uit de wirwar van dagelijks gedoe, van twijfel en even niet weten wat wijsheid is, reiken de woorden me een weg aan die richting geeft aan mijn leven; en ik kan me er dan over verbazen, dat verhalen die ik al zo vaak gehoord heb toch ineens nieuwe perspectieven openen; dat een liedtekst die ik al jaren zing ineens bij me binnen komt. Dat geeft richting en zin aan mijn betaan. Dat maakt van de zondag een mooie dag. Dat je dat aan elkaar kunt aanreiken. Zo is het een feest om hier te zijn.

Maar er is ook een andere kant: de woorden zijn ook dwars, ze gaan ook tegen mij in, ze kunnen knagen, zeuren en schuren. Naast de rust en de troost is er ook iets van een onrust. Ik krijg ook op mijn bord, dat ik mijn leven moet omkeren, niet één keer, maar telkens opnieuw. Zodat het ook iets vermoeiends krijgt en het soms uitzichtloos lijkt. Want de werkelijkheid draait met alle geweld door en het aanschijn der aarde vernieuwen, ach, kunnen we dat wel? Onze woorden en liederen zijn niet alleen een schuilplaats, maar ze doen ook een appèl op mij. En ze doen me beseffen dat een kerkgeschiedenis van eeuwen en misschien ook wel een geschiedenis van ruim 40 jaar Dominicus, ook zijn zwarte bladzijden heeft, waar we absoluut niet trots op zijn.

Samenkomen rond Jezus Messias en in zijn spoor het brood breken en delen is niet alleen een feest van dankbaarheid en troost, maar ook om onze ogen telkens opnieuw te openen. Kijken naar mezelf, kijken naar deze wereld en me dan ook maar even klein leren voelen. Niet om me te kleineren en te ontmoedigen, maar om met open ogen en zo eerlijk mogelijk midden in deze werkelijkheid te staan. Het kruis is daar, denk ik, het teken van. Dat we van deze wereld willen zijn met alles wat daar gebeurt, maar niet altijd de weg van deze wereld willen gaan. Dat we ook dwars en opstandig willen zijn tegenover alles wat zich aandient als de gewoonste zaak van de wereld.

Dat blijft, denk ik, een leven lang proberen. Er steeds maar weer aan gaan staan. In het volle besef, dat de woorden van de Schrift niet alleen prachtige visioenen oproepen, maar ons zo nu en dan ook confronteren met het gegeven, dat we die woorden niet altijd waarmaken. Soms, even, een beetje, en daar mogen we troost en moed uit putten, maar er is nog een heleboel te doen. En dat dwingt ons tot gepaste bescheidenheid. Vandaag de hand, morgen de voet, satpje voor stapje.

In de ogen van de wereld is de missie van Jezus van Nazareth mislukt. En als hij is, zoals we zingen, 'beeld en gelijkenis' van hem die leeft, dan koesteren we hier niet alleen het beeld van een god die we dankbaar bezingen als machtige schepper van hemel en aarde, maar ook van een god, die, net als wij, niet bij machte is om zo maar ineens alles ten goede te keren. Wij zijn hier bij elkaar in een bescheiden solidariteit met die god.

Zo zitten we hier menige zondag bij elkaar. Om onszelf en elkaar moed in te spreken om door te gaan op die weg. Misschien zou de logica en de geschiedenis ons moeten leren, dat het een onbegonnen, lange weg is. We willen het toch proberen. En we kunnen bemoedigd weten met de gedachte, dat al die mensen die wereldwijd de kerken bevolken of die hier om ons heen zitten, iets dergelijks voor ogen hebben.

g.s.